

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. בשניטה יוצא מתחת ידה 2
- ב. יבמה שאמרה בתוך שלשים יום לא נבעלתי בין שהוא אומר בעלתי בין שהוא אומר לא בעלתי כופין אותו שיחלוץ לה 3
- ג. לאחר שלשים יום מבקשין הימנו שיחלוץ לה 3
- ד. היא אומרת נבעלתי והוא אומר לא בעלתי הרי זה יוציא בגט 4
- ה. שניהם מודים ... צריכה גט וחליצה 4
- ו. צרתה ... וכי מפני שאנו כופין ומבקשין תיאסר צרה 4
- ז. האומרת טמאה אני לך תביא ראיה לדבריה 5
- ח. שמים ביני לבינך יעשו דרך בקשה 5
- ט. נטולה אני מן היהודים יפר חלקו ומשמשותו ותהא נטולה מן היהודים 6
- י. נטולה אני מן היהודים ליבם ... יבם אינו כבעל 6
- הדרן עלך בית שמאי 7
- א. חרש שנשא פקחת ופקח שנשא חרשת אם רצה להוציא יוציא ואם רצה לקיים יקיים כשם שהוא כונס ברמיזה כך הוא מוציא ברמיזה 7
- ב. פקח שנשא פקחת ונתחרשה אם רצה יוציא ואם רצה יקיים נשתמית לא יוציא 8
- ג. נתחרש הוא או נשתמה אינו מוציאה עולמית 9
- ד. שהאשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא לרצונו 9
- ה. ב' אחין חרשין נשואין לב' אחיות ... הרי אלו פטורין מן החליצה ומן הייבום ואם היו נכריות יכנסו ואם רצו להוציא יוציאו 10
- ו. שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואין לשתי אחיות פקחות 10
- ז. שני אחין פקחין נשואין לב' נכריות אחת חרשת ואחת פקחת 11
- ח. שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואים לב' נכריות אחת חרשת ואחת פקחת 11
- ט. חרש וחרשת דתקינו להו רבנן נשואין ... דקיימא תקנתא דרבנן 12
- י. שוטף ושוטה דלא קיימא תקנתא דרבנן דאין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת לא תקינו רבנן נשואין 13
- יא. חרש דלא אתי לכלל נשואין תקינו רבנן נשואין קטן דאתי לכלל נשואין לא תקינו רבנן נשואין 13
- יב. קטנה דאתיא לכלל נשואין ותקינו רבנן נשואין ... שלא ינהגו בה מנהג הפקר 14

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

דף קיב.

א. בשגיטה יוצא מתחת ידה

כל יבמה שנתייבמה והכניסה לביתו ונתייחד עמה כדרך כל הארץ, היא בחזקת שנבעלה לו דחוקה אלימתא היא, ולכן כשהדבר נוגע לאחרים כגון שגירשה והיא אומרת נבעלתי והוא בא לאוסרה בטענה שעדיין לא בעלה אין משגיחין בדבריו אף בתוך ל' יום. דמיד שנתייחד עמה היא בחזקת שנבעלה.

אמנם בדברים הנוגעים להם לבדם, והיא שויה נפשה חתיכה דאיסורא בטענה שלא נבעלה עדיין, ועל עצמו אדם נאמן להוציא הדבר מחזקה אף להיתר, אם הדבר רק בידו, שמתעם זה אדם נאמן על השחיטה ועל שארי דברים וכ"ש שנאמן על עצמו לאיסור. ולכן בכל מקום בו מחייב את עצמו, או אוסרת את עצמה צריכים גט להתירה ממנו. וחליצה להתירה לשוק.

וכבר התבאר לעיל דף קיא: שמשום כך יבמה שכנסה היבם¹, אם גט יוצא מתחת ידה שגירשה, והוא אומר שבעל קודם הגט ודיה בגט, והיא אומרת שלא בעל עדיין. כיון שעכשיו אי אפשר לו לבעול, שהרי לפי דבריה מכיון שנתן לה גט קודם שבעל הרי אסור מדרבנן, בכיון שלא בנה שוב לא יבנה ושווייה נפשה חתיכה דאיסורא עליו, ולכך כופין אותו לחלוץ, הואיל והוא בתוך ל' יום, שאדם מעמיד עצמו מלבעול, והיא נאמנת. לאחר שלושים יום מבקשים ממנו שיחלוץ. ואם היה מודה שלא בעל כופין אותו שיחלוץ.

ואם נתן לה גט קודם שכנסה, נאמנת גם לאחר ל' יום לומר שלא בא עליה וכופין אותו שיחלוץ², שהרי כיון שנתן לה גט לזיקתה הרי נאסרה עליו, ויכול להיות שלא רצה לבעול אותה באיסור ולפ"ז גם נגד הצרה נאמנת וגם אם היא אומרת נבעלתי והוא אומר לא בעלתי, אסורה להנשא דאין כאן חזקת כנוסה כיון שהיה אסור לכנוסה אמרינן שיכול להיות שלא בא עליה.

¹ לבוש אבהע"ז קסו ווערוה"ש שם ז

² ודע שאע"פ שכתב לה גט מקודם צריכה גט אחר אם רק נתייחדו אחר הגט דקרוב הדבר שבא עליה ואפילו נתן לה גט קודם שכנסה שנאסרה עליו כמ"ש מ"מ לקולא לא אמרינן שלא בא עליה וקרוב שבא עליה וצריכה גט אחר לביאתו. ערוה"ש שם יא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ב. יבמה שאמרה בתוך שלשים יום לא נבעלתי בין שהוא

אומר בעלתי בין שהוא אומר לא בעלתי כופין אותו

שיחלוץ לה

וכן התבאר שם שבתוך שלושים יום משעה שכנסה היבם ונתייחד עמה³, אם היא אומרת לא נבעלתי והוא אומר שבעל, בתוך שלושים יום היא נאמנת וכופין אותו לבעול, כיון שלפי דבריו אשתו היא, או יחלוץ לה כאשר היא אומרת שלא נבעלה, ואין בכוחו לאוסרה ולהצריכה גט⁴. ויש אומרים⁵ שכופין אותו ג"כ ליתן לה גט עם החליצה, הואיל והוא אומר שבעל, הרי היא אשתו וצריכה גט אפילו תוך ל'. וי"א⁶ שאפי' מודה לדבריה שלא בעל, צריכה גט וחליצה, שכל כנוסה בחזקת בעולה⁷.

ג. לאחר שלשים יום מבקשין הימנו שיחלוץ לה

ולאחר שלושים יום אם היא אומרת לא נבעלתי והוא אומר שבעל, נאמן ואין כופין אותו לחלוץ, ומ"מ היא שויתה נפשה חתיכה דאיסורא להצטרך חליצה, כיון שאמרת שלא נבעלה, ומבקשין אותו שיחלוץ לה ויתירנה, שהרי אין לו הפסד בכך ואין כופין אותו⁸. אם היה מודה שהיא אסורה לחזור אליו, אף על פי שטוען שאינה צריכה חליצה, כופים אותו לחלוץ.

ואפילו אם חזר והודה לדבריה שלא בעל ודי לה בחליצה, אין שומעין לו דלדבריו הראשונים אנו מאמינים, הואיל והוא אחר ל' שאין אדם מעמיד

³ עיין מאירי בסוגיין

⁴ שם

⁵ המחבר בשו"ע קסו ו

⁶ רמ"א שם מהמ"מ

⁷ מפני החזקה (המ"מ) ואף על גב דנאמן אדם להוציא דבר מחזקה כמה שבידו אף לקולא כמ"ש מ"מ בענין זה אין לסמוך לקולא בדבר שיצרו תוקפו ובהיתר ודבר מצוה ולכן צריכה גט אפילו לא קידש אותה במאמר יבמין (ב"ש סק"ה).

⁸ בטעם שאין כופים אותו לחלוץ לה, אף על פי שלדבריו כבר נפטרה ממנו ואינו מפסיד כלום בחליצתה, נחלקו ראשונים: בתוס' קיא ב ד"ה לאחר ותוס' הרא"ש קיב א שיכול לומר שהוא מתבנייש לחלוץ לה בבית דין ושתירוק בפניו. ובריטב"א ונמוק"י כתבו שיכול לטעון שאף על פי שנתן לה גט מותר לו להחזירה, שכן היבם שכנס את יבמתו מנרשה בגט ומחזירה, ואולי תתפייס ותחזור אליו שתתן אמתלא לדבריה, כמש"כ בערו"ג בסוגיין כמה שאמרה לא נבעלתי ואסרה את עצמה עליו ואינו רוצה לאסרה עליו בחליצה.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

עצמו כנוכר וצריכה גט וחליצה, גט לפי דבריו, וחליצה לפי דבריה דשויה נפשה חתיכה דאיסורא.

ד. היא אומרת נבעלתי והוא אומר לא בעלתי הרי זה יוציא בגט

אם הוא אחר ל' יום והוא אומר לא בעלתי וצריכה חליצה, והיא אומרת נבעלתי, נאמנת⁹, שאומרים אנו שאין מעמיד עצמו מלבעול זמן רב כזה, וודאי בעל ודיה בגט, והוא אין בכוחו לאוסרה על כל אדם עד שתחלוץ, הואיל וכבר כנסה.

ה. שניהם מודים ... צריכה גט וחליצה

בזמן שהוא מודה שלא בעל, כופים אותו לחלוץ לה אפילו לאחר שנים עשר חודש. שהורעה החזקה שאין אדם מעמיד עצמו יותר משלשים יום, ולכן נאמנת לטעון אפילו לאחר שנים עשר חודש שלא נבעלה, ואם גיטה יוצא מתחת ידה כופים אותו לחלוץ לה, שרגליים לדבר להאמינה שלא בעל אף לאחר הוראתו¹⁰.

ו. צרתה ... וכי מפני שאנו כופין ומבקשין תיאסר צרה

צרתה לעולם מותרת אפילו הוא והיא אומרים שלא בעל, ואפילו בתוך שלשים, אף על גב דלגבי דידה גופא היא נאמנת וצריכה חליצה אף על פי שהוא אומר בעל, היינו משום דשויתה נפשה חתיכה דאיסורא, אבל לגבי צרתה אינם נאמנים ואפילו שניהם, שאין בכחם לאסור הצרה, שהואיל וכנסה הרי היא בחזקת שנבעלה והותרה צרתה, וחזקת כונס אשה בועל

⁹ ואף על גב דנאמן אדם להוציא דבר מחזקה במה שבידו אף לקולא כמ"ש מ"מ בענין זה אין לסמוך לקולא בדבר שיצרו תוקפו ובהיתר ודבר מצוה ולכן צריכה גט אפילו לא קידש אותה במאמר יבמין. ערוך השולחן שם סעיף ט
¹⁰ ב"ש שם ז

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

לאלתר¹¹. וי"א¹² שבתוך שלשים יום אין הולכין בשום דבר לקולא מפני חזקת כניסתה, ואפילו נגר צרתה נאמנת לומר שלא בא עליה, ואסורה להנשא ואפילו הוא אומר שבא עליה, וכן אם היא אומרת נבעלתי והוא אומר לא בעלתי אסורה להנשא.

ז. האומרת טמאה אני לך תביא ראיה לדבריה

האשה שאמרה לבעלה שזינתה עליו, אם אין עדים¹³ שזינתה אלא שהיא אומרת שזינתה, אין חוששין לדבר זה לאוסרה שמא עיניה נתנה באחר, אבל נאמנת היא על עצמה שהודאת בעל דין כמאה עדים דמי ואבדה כתובתה עיקר ותוספת, ומה שאינו בעין ממה שהכניסה לו.

ודוקא שאין רגלים לדבר אז אינה נאמנת להוציאה, אבל אם יש רגלים לדבר נאמנת וחוששין אף לאוסרה.

ח. שמים ביני לבינך יעשו דרך בקשה

איש¹⁴ המורד על אשתו ואמר הריני זן והריני מפרנס, אבל איני בא עליה מפני ששנאתיה, אמרו חכמים ז"ל מוסיפין לה על כתובתה משקל ל"ז שעורים של כסף בכל שבוע, ויושב כן ולא ישמש כל זמן שתרצה היא לישב. ואף על פי שכתובתה הולכה ונוספת הרי הוא בלא תעשה, שנאמר (שמות כא פסוק י) וְעֲנֵתָהּ לֹא יִגְרַע. ואם היא רוצה כופין אותו להוציא מיד וליתן כתובה.

¹¹ והוא דעת הרמב"ם. וכי תימא א"כ אפילו שניהם אומרים לא בעלה למה נאמין להם להתיר היבמה עצמה לשוק בחליצה בלא גט אפילו בתוך ל', כיון דחזקת כונס אשה בועל לאלתר. י"ל כיון שהוא מסייעה לא נאסור אותה מספק דאיתרע לה חזקה, אבל גבי צרתה אוקמינן לה אחזקה שבעל ולא כל כמיניה לאוסרה. וכי תימא א"כ לגבי היבמה עצמה אם הוא אומר תוך ל' שלא בעל והיא אומרת שנבעלה, דאמרינן לעיל דמהימנינן ליה שלא בעל מטעם דעד ל' יום מוקים איניש אנפשיה מלבעול, ואין כופין אותו ליתן גט אלא מבקשין ממנו, ולמה לא נאמר ג"כ חזקת כונס בועל. י"ל דלגבי היבמה עצמה מהימנינן לה משום שהיא יודעת בשקרו אם בעל אם לא בעל, ולא היה מעיז לומר בפניה לא בעל אם בעל, דק"ל חזקה אין אדם מעיז בפני בעל חובו ה"נ לא שנא, אף על פי שהיא אומרת בעל אידי דאפסדה אנפשה ושויתה נפשה חתיכה דאיסורא, ולא כל כמינה לכוף אותו שיתן לה גט אם אינו רוצה, אבל לגבי הצרה שאין כאן העוה שהיא אינה יודעת אם בעל צרתה אם לא בעל, לא כל כמיניה לאסור אותה כנגד החזקה, דחזקה כונס בועל לאלתר. לבוש שם.

¹² רמ"א שם

¹³ שו"ע אבהע"ז קמ"ו

¹⁴ שו"ע ונו"כ ע"א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ואשה¹⁵ שמנעה בעלה מתשמיש המטה, היא נקראת מורדת, ותקנו בה תז"ל ג"כ תקנות.

ואיש¹⁶ ואשתו שבאו לבית דין, הוא אומר היא מורדת מתשמיש, והיא אומרת לא כי אלא כדרך כל הארץ אני עמו. וכן אם טענה היא ואמרה שהוא מורד מתשמיש והוא אומר לא כי אלא כדרך כל הארץ אני עמה, מחרימין תחלה על מי שמורד ואינו מודה בכל זה¹⁷, הרשות ביד ב"ד להשביע הנטען כפי ראות עיניהם¹⁸, ואם לא הודו אומרים להם תתייחדו בפני עדים, נתייחדו ועדיין הם טוענין, מבקשין מן הנטען ועושין פשרה כפי כח הדיין, אבל בפני עדים אי אפשר שהרי אסור לבעול בפני כל בריה¹⁹.

ט. נטולה אני מן היהודים יפר חלקו ומשמשותו ותהא נטולה מן היהודים

אשה שאסרה עליה²⁰ תשמיש של כל אדם בעולם²¹, גם בעלה בכלל²², והוא יפר חלקו ותהא משמשותו כל זמן שהיא תחתיו, וכשימות או יגרשנה הרי היא אסורה בתשמיש של כל אדם, וגם בתשמיש בעלה הראשון אף על פי שלא נישאת לאחר²³.

י. נטולה אני מן היהודים ליבם... יבם אינו כבעל

¹⁵ שם ב

¹⁶ שם ג

¹⁷ פרישה הקשה ממ"ש בס"י קנ"ד בטענין אין לו גבורת אנשים היא נאמנו/ משום דהוא יודע אם היא משקר' ואינה יכולה להעיד ותירץ שם היא נאמנת לאו לענין ממון אלא דצריך להוציא ובתשוב' רש"ך ס"ג ס"ב תירץ דוק' טענת גבור' אנשים נאמנו' דא"י להעיד למעון כן וחוק' א"י להעיד טענה כזו מסייע לה מיהו בס"י פ"ה כתבתי בשם המגיד אפי' בטענת ממון אמרינן א"י להעיד. ב"ש שם לב. מיהו אעפ"כ לא קשה מידי דשם הוא להחזיק מה שבידה אבל להוציא הכתובה שהבעל מוחזק שפיר תירץ הפרישה. דגול מרבבה שם.

¹⁸ ח"מ שם לא

¹⁹ ח"מ לה מהרמב"ם

²⁰ שו"ע ונו"כ יו"ד רלד סח

²¹ אבל אמרה קונם תשמישי על כל העולם דעת הבית יוסף דאין צריך להפר דמשועבדת ליה אבל הטור כתב דיפר וכתבו הב"ח והפרישה הטעם דמגו שחל על כל העולם חל נמי לדידה. ש"ך שם פג. זה תמוה, דאדרבה על כל עולם חל רק מחמת שחל על הבעל, וכבר תמה כן אבא מארי נ"י [שו"ת רעק"א] בחלק ראשון מכתביו סימן קס"ח. גליון מהרש"א שם

²² א"ל הא אמרינן בסעיף ס"ה דבעל אינו בכלל הבריות בנמרא (דף פ"ג) פריך לה ומשני שאני הכא שמוכחא מילתא דאהתירא קא מתכונה פי' דהא בלא"ה אסור עליה תשמיש שאר אדם אלא אבעל מיכוונה. ט"ז שם ס

²³ באה"ג שם קכד

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

כבר התבאר לעיל דף קיא: שיבמה²⁴ שנדרה הנאה מיבמה בחיי בעלה, שיש הוכחה שלא כיוונה לאסור עצמה על היבם, שהרי לא העלתה על דעתה שימות בעלה ותפול לפני היבם, אלא מחמת שהיה לה שום כעס עמו נדרה כן. וכן אם נדרה הנאה מכל היהודים בחיי בעלה²⁵ ואח"כ מת בעלה, כופין אותו אפילו בשומים לחלוץ, שלא כוונה לאסור עצמה, ונותן לה כתובתה²⁶. ואם יש פתח לנדרה מתיבמת.

הדרן עלך בית שמאי

דף קיב:

א. חרש שנשא פקחת ופקח שנשא חרשת אם רצה להוציא יוציא ואם רצה לקיים יקים כשם שהוא כונס ברמיזה כך הוא מוציא ברמיזה

חרש שאינו שומע ואינו מדבר²⁷ שנשא פקחת, או פיקח שנשא חרשת, או חרש שנשא חרשת

²⁴ שו"ע ונו"כ קסה ב

²⁵ ב"ש שם ה

²⁶ אם מצאה היתר לנדרה מותרת לו ולא אמרינן כיון שאסורה היתה עליו בשעת נפילה לא תותר עוד שהרי האיסור לא היה מצד ענין היבום ועוד שהחכם עוקר הנדר מעיקרו כמש"כ ב"י בשם הרשב"ץ ואם היה לו אשה בעת שנפלה לפניו והיתה אסורה עליו מחמת תקנות ר"ג יש לומר דגרע מפי דאין היתר לאיסור זה משא"כ איסור נדר יכול להתיר. ב"ש שם ד. ואין לומר דא"כ למה כופין אותו לחלוץ יאמר לה שתלך אצל חכם ויתיר לה די"ל כגון שאין לה פתח לנדרה ואם יאמר לה הרי קי"ל דפותחין בהרטה תתחרט ותותר דהיא יכולה לומר לו הלא בעינן חרטה דמעיקרא כמ"ש ביו"ד סי' רכ"ה ואיך אומר שאני מתחרט מעיקרא ובאמת אין אני מתחרט מעיקרא ולכן כופין אותו לחלוץ. ערוך השולחן שם י

²⁷ מי שהוא חרש שאינו שומע ואינו מדבר וכשמדברים עמו בקול רם שומע ומבין, וגם משאו ומתנו יפה עם הבריות, אלא שדעתו אינה מיושבת עליו כ"כ כשאר הבריות, אינו כחרש גמור אלא שכברו אזניו משמוע ודינו כאלם וכ(ש)נשתק ששומע ואינו מדבר. לבוש אבעה"ז קבא ו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

אין קניינם קניין מן התורה, אלא שחכמים תיקנו להם קידושין ונישואין²⁸
חרש כונס ברמיזה²⁹, שרומז באצבע לאשה עד שמתרצית לו וכונסה, או
שכותב בכתב ידו³⁰, היינו שכותב הרי את מקודשת לי בכסף זה³¹.
חרש שנשא פיקחת, כיון שאינו בן דעת ואין קידושיו קידושין אלא מדרבנן,
אם רצה להוציא מוציא, ומגרשה בגט, אף על פי שבגירושין צריך דעת
המגרש, שכשם שכונסה ברמיזה כך מוציאה ברמיזה³².
אף בחרשת, שאין קידושיה אלא מדרבנן, אם רצה להוציא יוציא, כדרך
שאמרו כן בחרש שנשא פיקחת, שכשם שכונסה ברמיזה כך מוציאה
ברמיזה³³.

ב. פקח שנשא פקחת ונתחרשה אם רצה יוציא ואם רצה יקיים נשתטית לא יוציא

חרשית³⁴ שנתקדשה כשהיתה פקחית ונתחרשה, מתגרשת אפילו
בחרשותה, דלא גרע מבעל כרחה, אבל אם נשתטית לאחר שנשאה עד
שאינה יודעת לשמור את עצמה אף על פי שידעת לשמור את גיטה, לא
יוציאנה עד שתבריא, שעשו בה חכמים תקנה כדי שלא ינהגו בה מנהג
הפקח לפי שאינה יודעת לשמור את עצמה, לפיכך מניחה ונושא אחרת³⁵

²⁸ שו"ע ונו"כ אבהע"ז מד א

²⁹ רמב"ם גירושין פ"ב הי"ז

³⁰ ב"ש קבא ט מלאכת חרש ה"ב אות ט, עיי"ש שתמה על התורת גיטין שם באורים ס"ק ה, שהבין בד' הב"ש
שהכוונה לקידושי שטר

³¹ ואם קידש בביאה מקודשת עי' ירושלמי יבמות פ"ד ה"א וי"א שקידושיו מן התורה ועי' קרן אורה יבמות
קיב ב שפי' שאף לד' הירושלמי אין קידושיו מן התורה ועי' תורת גיטין סי' קכג באורים ס"ק ה ונודע בשערים
חי' הל' גיטין קבא ס"ק ו, אם אומרים בחרש אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות, ועי' אוצה"פ סי' מד ס"ק ב
אות ג בשם כמה אחרונים

³² שו"ע ונו"כ אבהע"ז קבא ו

³³ ויש מן הראשונים מפרשים שבפיקח שנשא חרשת אין צריך למעם זה, שאפילו אם היו קידושיה מן התורה
אין צריך דעת האשה בגירושין עיין תוס' הרא"ש ומאירי וכ"נ ד' הרמב"ם גירושין שם וטוש"ע שם שלא הזכירו
פיקח שנשא חרשת. ועי' שבות יעקב ח"א סי' קכג ונוב"ק אהע"ז סי' פד וערוך לגר יבמות שם, שרש"י שכתב
אף בחרשת מעם זה הוא לר"י בן נורי להלן שצריך דעת האשה בגירושין.

³⁴ שו"ע ונו"כ שם קיטו

³⁵ אין לדקדק מכאן לנוהגים חרם ר"ג שלא לישא שתי נשים דבכה"ג יכול לישא על אשתו דבזה לא תיקן ר"ג
דבודאי אין ראייה מכאן כלל דזה הדין הוא מלשון הרמב"ם ז"ל ולא דיבר אלא מתוך דין התלמוד וכן כתב
מהרי"ק שורש קז. אמנם מטעם אומדנא אמרינן דבכה"ג לא תיקן ר"ג וכמ"ש מהרי"ק בסוף שורש קא בשם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ומאכילה ומשקה משלה. ואין מחייבין אותו בשאר כסות ועונה, שאין כח בבן דעת לדור עם השוטה ואין חייב לרפאותה ולפרותה. ואם גרשה הרי זו מגורשת אם יודעת לשמור את גטה, ומוציאה מביתו ואינו חייב לחזור ולטיפול בה, ויש מחייבין אותו במזונותיה וברפואתה וכל תנאי כתובה בין גירשה בין לא גירשה עיין לעיל סימן ע' סעיף ד'. ויש אומרים עוד דאינה מגורשת אפילו בדיעבד, כיון שאין בה דעת לשמור את עצמה אינה זוכה בגט

ג. נתחרש הוא או נשתטה אינו מוציאה עולמית

מי שנשא³⁶ אשה כשהיה סקח ונתחרש עד שנהיה כחרש שאינו שומע ואינו מדבר הרי הוא כשוטה לכל דבריו ואינו מוציא את אשתו ברמזיה. כיון שהיו קידושיו קידושין דאורייתא ואחר כך נשתטה או נתחרש³⁷, וכן אם נפלה לו יבמה מאחיו פקח שיש לו עליה זיקה דאורייתא.

ד. שהאשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא

אלא לרצונו

דבר תורה יכול אדם לגרש את אשתו³⁸ בלא דעתה ואפילו בעל כרחא, אבל האיש אינו מוציא אלא לרצונו דבדידיה תלייה רחמנא, שכן כתיב (דברים כד פסוק א) וְכָתַב לָהּ סֵפֶר פְּרִיטָתָא וְנָתַן פְּיָדָהּ וְשָׁלְחָהּ מִבֵּיתוֹ אִפְּלוּ בְעַל כְּרַחֵם מִשְׁמַעַ, ואפילו אין לו לשלם לה הכתובה ונדונייא אינה יכולה לעכב משום זה את הגירושין, אלא תתגרש ותתבע אותו במה שחייב לה³⁹.

תשו' הרשב"א לא מיבעיא למ"ד דבמקום מצוה לא תיקן אלא אפי' לר"י מינן דס"ל דאף במקום מצוה תיקן היינו כשיכול להתנהג עמה באישות אבל בנשתמית דאינו יכול להתנהג עמה באישות לא תיקן ר"ג כ"ב מהרח"ש ז"ל סי' לג דף קסא ע"א. ואפי' נשבע בשעת נשואין שלא ישא אחרת עליה בנונא דנשתמית הוי אונסא דלא שכיחא ואומדנא דמוכח הוא דאלו אסיק אדעתיה לא היה נשבע. כ"כ הרח"ש סי' לג. גט פשוט שם

³⁶ שו"ע ונו"כ קבא ו

³⁷ וכן אם כתב כתבו גט לאשתי אין כותבין לכ"ע כמ"ש סי' ק"ך ס"ה דכיון דנשאה כשהוא פקח דאז קדושין קדושין גמורין מדאורייתא אינו יכול להוציאה עולמית עכשיו שנעשה חרש דכיון דאינו שומע ואינו מדבר דעתא שבישתא אית ליה וכשוטה חשיב ולא מהני ביה בדיקה כלל. גט פשוט שם

³⁸ שו"ע ונו"כ קיט ו

³⁹ ועיין ח"מ הוב"ש ו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

בזמן הזה⁴⁰ תקן רבינו גרשום והחרים שלא לגרש אשה שלא מדעתה אם לא שעברה על דת, ואפילו אם רוצה ליתן לה הכתובה אין לגרשה בזמן הזה שלא מדעתה. עבר וגרשה בזמן הזה בעל כרחה ונישאת, שוב אין האיש נקרא עבריין. גרשה מדעתה ונמצא אחר כך פסול בגט יכול אח"כ לגרשה בעל כרחה.

יש אומרים שבמקום מצוה יוכל אדם לגרש את אשתו בעל כרחה אפילו בזמן הזה, או מתירין לו לישא ב' נשים, שבמקום מצוה לא תקן החרם רבינו גרשום כלום⁴¹.

ה. ב' אחין חרשין נשואין לב' אחיות ... הרי אלו פטורין מן החליצה ומן הייבום ואם היו נכריות יכנוסו ואם רצו להוציא יוציאו

שני אחין⁴² חרשין נשואים לשתי אחיות פקחות או חרשות או אחת פקחת ואחת חרשת, וכן ב' אחיות חרשות נשואות לשני אחין פקחין או חרשין, או אחד פקח ואחד חרש ומת אחד מהם, תצא משום אחות אשה, שמכיון ששני האחין חרשין או שתי האחיות חרשות קידושיהן שווה, וכמו שהן הקידושין כך היא הזיקה, ויוצאה משום אחות אשה. ואם היו נכריות יכניסו, ואם ירצה אח"כ להוציאה בגט יוציא, שכמו שכנס אחיו ברמיזה כך יוציא גם הוא ברמיזה.

ו. שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואין לשתי אחיות פקחות ...

⁴⁰ צ"ע אם תקנה זו דר"ג היתה ע"ם האלף הה' כההיא דתיקון שלא ישא ב' נשים באהע"ז סימן א'. ומיהו יראה אפילו תימה דלא גזר כי אם ע"ם האלף הה' חזרו וקבלוה עליהם באשכנז וצרפת ועיין תשובת מרן סוף דף ס'. ומיהו היה נראה דתקנה זו לא פשטה בכל הארצות כגון בספרד ומערב וכל המזרח וכן כתב הר"ם אלא שקר ס"ס צ"ה אך הר"ן בתשובתו סימן לה כתב שאנו מהזיקים שיש הרם הקהלות או תקנת ר"ג ופשט איסורו בכל ישראל והרשד"ם [אה"ע סי' ע"ח] חייש לדבריו. גם פשוט שם

⁴¹ בתשו' מהר"מ פדווא' התיר לגרש בע"כ אבל לא התיר לישא אחרת לכן אין להתיר לישא אשה על אשתו אם לא בהסכמת מאה רבנים כשהראשונים אינה בת גרושים או שמצוה לגרשה ואינה רוצה לקבל גט אבל בשבויה אין להתיר ח"מ ועיין ב"ח בסימן א' כתב מתירים לו בהסכמת מאה רבנים ומשליש לה סך הכתובה ונדוניא ויתן גט ליד השליח וחייב לייחד לה בית בפני עצמה וחייב ליתן לה מזונות ושאר ת"כ. ב"ש שם ח

⁴² שו"ע ונו"כ קעה יג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

שני⁴³ אחים אחד פקח ואחד חרש נשואין לשתי אחיות פקחות, או אחת פקחת ואחת חרשת אם הפקחת נשואה לפקח והרי היא אשתו דאורייתא, והחרשת לחרש, והרי אשתו דרבנן ומת חרש בעל החרשת או חרש בעל הפקחת, ונפלה לפני הפקח ליבום, תצא משום אחות אשה, שהרי קידושי אחותה הפקחת לפקח קידושין גמורים הם, והרי היא אחות אשה.

מת פקח בעל הפקחת, הרי נפלה אשתו לפני אחיו החרש בעל החרשת או בעל הפקחת לייבום מן התורה, ואינו יכול ליבמה כל עוד נשוי הוא לאחותה, ולפיכך מוציא את אשתו בגט, שהרי אין קידושין קידושין גמורין אלא דרבנן, וזיקת אחותה הפקחת שהיא דאורייתא אוסרת עליו, ואשת אחיו הפקח אסורה לינשא לעולם לא לו ולא לאחר, לו אסורה שהרי היא אחות גרושתו, ואפילו אם תמות אשתו, נשארה באיסור אשת אח, כיון שנאסרה שעה אחת במיתת בעלה, ולאחרים אסורה עד שימות הוא שהרי היא זקוקה לו והוא אינו יכול לחלוץ לה כיון שחרש הוא.

ז. שני אחין פקחין נשואין לב' נכריות אחת חרשת ואחת

פקחת ...

שתי אחים⁴⁴ פקחים נשואים שתי נשים, אחת פקחת ואחת חרשת, מת פקח בעל החרשת, ונפלג ליבום, כיון שאין החרשת בת חליצה שהרי אין בה דעת, וחייבת יבום מדרבנן כונס, ואם רצה אחר כך להוציא בגט, יוציא שהרי יכול לגרשה בעל כרחיה. מת פקח בעל הפקחת, הרי זו ככל יבמה אחיו, רצה חולץ, רצה מייבם, ואינו צריך לגרש החרשת שהרי נכריה היא לפקחת.

ח. שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואים לב' נכריות אחת

חרשת ואחת פקחת

שני אחים⁴⁵, אחד חרש ואחד פקח, נשואים לשתי נשים, אחת חרשת ואחת פקחת, פקח לפקחת, וחרש לחרשת, מת חרש בעל החרשת, אחיו הפקח

⁴³ שו"ע ונו"כ שם יב

⁴⁴ שו"ע ונו"כ שם יד

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם טו

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

כונס, שהרי ממה נפשך או זרה היא כיון שאין קידושה אלא מדרבנן או יבמה היא שהרי היא אשת אחיו, ואם רצה אח"כ, יוציא בגט שהרי מוציאה בכל כרחה בדלעיל.

מת פקה בעל הפקחת, והרי נפלא ליבום מו התורה, אחיו החרש כונס, ואינו מוציא לעולם. שהרי כיון שאינו בן דעת אינו יכול לחלוץ ואינו יכול לגרש.

ט. חרש וחרשת דתקינן להו רבנן נשואין... דקיימא תקנתא דרבנן

חרש שוטה וקטן שוין הן לכל התורה כולה מפני שכולם אינם בני דעת, לפיכך כמו שקטן אין לו קידושין מן התורה, כך הם החרש והחרשת אינן בני קידושין מן התורה, לא שנא נשאו כיוצא בהן, לא שנא חרש שנשא פקחית או חרשת שנשאת לפקה,

אבל חכמים תקנו להם נישואין בין לחרש בין לחרשת⁴⁶, וטעמא לחרשת כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר כמו בקטנה, ובחרש תקנו ליה נישואין אף על גב דקטן לא תקינו ליה רבנן נישואין, היינו משום דקטן סופו לבא לכלל נישואין דאורייתא ולא יבטל מפריה ורביה, אבל חרש אם לא יתקנו ליה לא אתי לעולם לכלל נישואין ויבטל מפריה ורביה, לפיכך תקנו ליה.

וכיון שאין קידושין של חרש אלא מתקנת חכמים, אם בא פקח וקדש אשת חרש הפקחית הרי זו מקודשת לשני קידושין גמורין⁴⁷, ונותן לה גט והיא מתרת לבעלה החרש⁴⁸.

⁴⁶ וראיתי מרבנותי נוהגין שהולך לחופה עם החרש אחד שהוא רגיל עמו כגון אחד מן אחיו או שאר קרובי הגדלים עמו בבית ומכיריו ברמיזותיו ואותו הרגיל עמו מראה לו ברמיזות ענין קדושין והחרש מושיט הטבעת לאשה ומקדשהו פ"ת שם א משו"ת צ"צ עז

⁴⁷ וכן אם קידש פקה את החרשת, תופסין של השני ב"ש שם א אבל כמיב קידושין שם כתב שאם קידש אשת חרש החרשת אינה מקודשת כלל כיון דליכא קידושין דאורייתא לא תפסי קידושין דרבנן דכבר היא אשת איש דרבנן שתקנו חכמים נשואין לחרש וחרשת ומהיכא תיתי לתקן שיתפסו קידושין אחר שכבר נתקדשה בקידושין דרבנן.

⁴⁸ וליכא למיגור כאן משום שמא יאמרו גירשה כבר וקידשה זה וגירשה והו"ל החרש מחזיר גרושתו כדאמרינן לעיל, דלא גזרינן הכי אלא כשקדשה הראשון קידושי תורה, אבל הכא חרש שאין לו לא קידושין ולא גירושין דבר תורה, אין לחוש שמא יטעו לומר כו', שאפילו יאמרו שגירש ואחר כך החזיר אינו עובר באיסור תורה ואין לנו להוסיף על הגזירות של דבריהם. לבוש

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

י. שוטה ושוטה דלא קיימא תקנתא דרבנן דאין אדם דר עם

נחש בכפיפה אחת לא תקינו רבנן נשואין

שוטה ושוטית אין להם קידושין לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים, לא שנא נשאו עם כיוצא בהן לא שנא עם פקחין. ואינם דומים לחרש וחרשית, דבחרש וחרשית מתקיימת תקנתא דרבנן שדרכן להיות שלום ביניהם, אפילו בחרש וחרשית וכל שכן כשהאחד פיקח, אבל בשוטה ושוטית אפילו פיקחת לשוטה וכל שכן שוטה לפיקח אין שלום ביניהם, וכל שכן שוטה לשוטית, ואם כן אפילו תקינו להם לא היתה מתקיימת התקנה, שאין אדם דר עם נחש בכפיפה, לפיכך לא תקנו להו כלום.

יא. חרש דלא אתי לכלל נשואין תקינו רבנן נשואין קטן דאתי

לכלל נשואין לא תקינו רבנן נשואין

מן התורה⁴⁹ אין מעשה קטן וקטנה כלום, ועוד בקידושין בהדיא כתיב (דברים כד פסוק א) **כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה, אִישׁ וְלֹא קָטָן**, הרי מן התורה אין בקידושי קטן כלום, ולא תקנו רבנן נישואין לקטן שאין בו שום חשש, ואמרו **ז"ל שאסור להשיאו כשהוא קטן שהרי אין ביאתו אלא ביאת זנות כיון שלא תקינו ליה נישואין**⁵⁰.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ מג א

⁵⁰ והרב בב"ח כ' לעיל בס"י א' דאב המשיא אשה לבנו קטן בן י"ב שנה הוה קידושין דרבנן ולא ידעתי שום רמז ראייה לדבר חדש זה והבא לחדש דין כזה עליו להביא ראיה ברורה. ח"מ שם א. ועיין אבני מילואים שם ב ואין זה דבר חדש דכבר כתבו בתשובת מוהרי"ק שורש ל"ב ז"ל מצאתי כתוב ר' נתן המכירי שאל מאת ר' יצחק בן ר' יהודא בן י"א שנה שקידש אביו בטבעת ועדים אם ימאן אם צריכה גט או לא והשיב שצריכה גט שמצינו בכל מקום שזכין לאדם שלא בפניו כו' ועוד מאחר שלא מיחה בקידושי אביו עד בן י"ג שנה וחצי מאן לימא לן דלא ארצויי ארצי קמי' אחר שגדל ושתק וסבר וקיבל ולאחר מיכן חזר בו ואינה חזרה ואינה יוצאה בלא גט. ומהרי"ט ח' אה"ע סי' י"א כתב שראה הרב המופלא מוהרא"ן חיים בס"י מ"א שהי' משתמש בסברא זו ומוהר"י מינ"ץ הסכים עמו אלא שמוהרי"ט שם האריך להוכיח ולסתור סברא זו והעלה דלעולם ליכא קידושי תורה לקטן אפי' ע"י אחרים ומשום דלאו זכות הוא דגברא דייק ונסיב ושדברי ר' יצחק בר' יהודא נמי אינו אלא מדרבנן ע"ש ועכ"פ אין תימא וחידוש בדברי הב"ח כיון דאיכא רבוותא דסברי הכי דהוי אף קידושי תורה בקידש לו אביו ואף בבן י"א שנה. ועי"ש באבני מילואים שהאריך, ועיין חכמת שלמה שאם האב קידש אשה לבנו קטן יש לחוש בזה לדעת הר"י בר ברזילי והמשלמ"ל בפ"ו מגרושין דהוי חשש תורה דס"ל דהוי קדושי תורה וכבר חששו בזה האחרונים בתשובותיהם אך אם לא קדשה האב רק הקטן בעצמו כתבו דבזה ודאי אינו כלום ונראה דהיינו דוקא אם לא עמד האב בשעת שקדשה הקטן אבל אם עמד שם האב בשעת קדושי נחשב כאלו נתן האב בעצמו לה הקדושי

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

יב. קטנה דאטיא לכלל נשואין ותקיננו רבנן נשואין... שלא

ינהגו בה מנהג הפקר

כשם שאין קידושין מן התורה לקטן הוא הדין לקטנה שהוקשו אשה לאיש לכל התורה, רק שלקטנה תקנו רבנן קידושין ונישואין כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר,

ולפיכך המקדש את הקטנה שהיא יתומה ואין לה אב או יש לה אב ויצתה כבר מרשותו ועודה קטנה, כגון שהשיאה אביה ונתאלמנה או נתגרשה שאין לו עוד רשות בה אימתי ממאנת וכל דיניה יתבארו בסימן קנ"ה בעזה"י. ויכולין בי"ד לפסוק להשיא קטנה כמו שיש רשות לאחיה ולאמה, ויכולים להתנות שאם תמאן תאבד כל אשר לה, דתקיננו לה כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר והפקר בית דין הפקר, אבל אין להם רשות להשיא את הקטן דלא תיקנו ליה כלום.